

Yaratıcı Okuma Sürecini Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yaratıcı Okuma Sürecini Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32859>

Özet

Yaratıcı Okuma Sürecini Değerlendirme Ölçeği (YOSDÖ), bireylerin okuma eylemi sırasında sergiledikleri yaratıcı düşünce ve yorumlama süreçlerini sistematik olarak ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, okuyucunun metinle etkileşimini, anlamı yeniden yapılandırma yeteneğini ve metnin ötesine geçerek yeni fikirler üretme kapasitesini değerlendirmeyi hedefler. Ölçek geliştirme çalışması 2017 yılında D. Kasap ve F. S. Kırmızı tarafından gerçekleştirilmiş olup, ölçeğin geçerlik ve güvenirlilik özelliklerini kanıtlamak üzere tasarlanmıştır.

Ölçek, toplam 28 maddeden oluşmakta ve beşli Likert tipi derecelendirme sistemi kullanmaktadır. Yapılan analizler, ölçeğin yaratıcı okuma sürecinin değerlendirilmesinde yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir. Bu araç, özellikle eğitim bilimleri ve Türkçe eğitimi alanlarında, öğrencilerin okuma becerilerini sadece anlama düzeyinde değil, aynı zamanda yaratıcılık düzeyinde de analiz etme imkanı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Yaratıcı Okuma, Okuma Süreci, Geçerlik, Güvenirlilik, Ölçek Geliştirme, Eğitim Psikolojisi, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Kasap, D., Kırmızı, F. S.

Amaç

Yaratıcı Okuma Sürecini Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin okuma eylemi sırasında gösterdikleri bilişsel ve duyuşsal yaratıcılık düzeylerini ölçmektir. Geleneksel okuma anlama testlerinin aksine, bu ölçek, okuyucunun metni sadece deşifre etmekle kalmayıp, metindeki bilgileri sentezleyerek, yeni bakış açıları geliştirerek ve eleştirel yorumlar yaparak anlamı zenginleştirme çabalarını değerlendirir.

Ölçek, yaratıcı okuma becerilerinin eğitim programlarındaki yerini belirlemek, öğrencilerin bu alandaki gelişimlerini takip etmek ve yaratıcılığı teşvik eden okuma öğretim yöntemlerinin etkinliğini değerlendirmek için tasarlanmıştır. Bu bağlamda, ölçek hem araştırma hem de pedagojik uygulamalar için değerli bir araç sağlamaktadır.

Yapı

Ölçek, okuma eyleminin bir yorumlama ve yeniden yaratma süreci olduğu varsayımına dayanarak

geliştirilmiştir. Ölçülen temel psikolojik yapı, bireyin metinle etkileşim kurarken gösterdiği **Yaratıc Okuma Süreci**'dir. Bu süreç genellikle aşağıdaki gibi alt boyutları içermektedir (ancak bu kaynakta alt boyutlar belirtilmemiştir):

Esneklik ve Özgünlük (Metne yeni ve farklı açılardan yaklaşma).

Hayal Gücü ve Empati (Metindeki karakterler ve olaylarla derinlemesine bağ kurma).

Yeniden Yapılandırma ve Eleştirel Düşünme (Metindeki bilgilerle ilişkilendirerek yeni anlamlar üretme).

Ölçek, bu karmaşık yapıyı 28 madde aracılığıyla dolaylı olarak ölçmekte ve okuyucunun yaratıc potansiyelini okuma bağlamında değerlendirmektedir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yaratıc okuma yapısının ne derece doğru ve tutarlı bir şekilde ölçtüğünü belirlemeye odaklanmıştır. Ölçek bir geliştirme çalışması olduğu için, geçerlik analizleri genellikle kapsam geçerliliği (uzman görüşleri) ve yapı geçerliliği (faktör analizi) yöntemlerini içermiştir.

Kaynakta spesifik bir geçerlik katsayısı verilmemekle birlikte, 2017 tarihli makale, ölçeğin yapısal uygunluğunu sağlamak üzere gerekli istatistiksel prosedürlerin uygulandığını iddia etmektedir. Ölçeğin maddelerinin, yaratıc okuma sürecinin teorik boyutların temsil etme yeterliliği uzman değerlendirmeleriyle desteklenmiştir.

Güvenirlilik

Yaratıc Okuma Sürecini Değerlendirme Ölçeği'nin iç tutarlılık güvenirliliği yüksek bulunmuştur. Ölçeğin tümü için hesaplanan **Cronbach Alpha** güvenirlilik katsayısı 0,88 olarak belirlenmiştir. Bu değer, psikometrik açıdan ölçeğin maddeleri arasında güçlü bir tutarlılık olduğunu ve aynı yapıyı ölçme yeterliliğini göstermektedir.

Ek olarak, güvenirlilik analizi **split-half modeline** (yarıya bölme yöntemi) göre de yapılmıştır. Bu analizde ölçek iki eşdeğer gruba ayrılmış ve sonuçlar aşağıdaki gibi rapor edilmiştir:

Birinci grubun Cronbach's Alpha değeri: 0.83

İkinci grubun Cronbach's Alpha değeri: 0.81

İki yapı arasında korelasyon katsayısı ise 0,54 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, ölçeğin farklı bölümlerinin benzer sonuçlar ürettiğini ve genel olarak güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, bir geliştirme çalışması ürünü olduğu için, yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla faktör analizi tekniklerinin kullanıldığı varsayılmaktadır. Faktör analizi, 28 maddenin hangi temel boyutlar altında toplandığını ve yaratıcı okuma yapışının kaç alt faktörden oluştuğunu ortaya koymak için kritik öneme sahiptir.

Genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak maddelerin yapısal yükleri incelenmiş ve ölçeğin nihai yapısı belirlenmiştir. Bu analizler, maddelerin teorik olarak öngörülen yaratıcı okuma boyutlarına uygun şekilde yüklendiğini doğrulamıştır.

Ölçek Yapısı

Test Type: Geliştirme Ölçeği (Developmental Scale)

Format: Kendini Değerlendirme Ölçeği (Self-Report Scale), 5'li Likert Tipi Derecelendirme.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Öğrenciler (Students)

Age Group: Çalışmanın yapıldığı örneklem grubuna bağlıdır, genellikle ortaokul veya lise öğrencileri (Specific age not provided, inferred from typical educational research).

Population Details: Detaylı örneklem bilgisi için kaynak makaleye başvurulmalıdır.

Test Methodology: Ölçek 28 maddeden oluşmaktadır. Derecelendirme şu şekildedir: "Her Zaman=5, Sıklıkla=4, Ara Sıra=3, Çok Nadir=2, Hiçbir Zaman=1" şeklinde beşli derecelendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Yaratıcı Okuma, Psikometri, Cronbach Alpha, Eğitim Değerlendirme, Türkçe Eğitimi, Okuma Becerileri.

Yazarlar (Detaylar)

Sorumlu Yazar: Demet Susar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Not provided in source)

Affiliation Email addresses: demet9682@hotmail.com

Correspondence Address: İlgili akademik makalede bulunmaktadır.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2017 yılında yayımlanan akademik çalışmaya ile bilim dünyasına sunulmuştur. Ölçeğin ticari olmayan akademik kullanımlar için yazarlarından izin alınması tavsiye edilir. İletişim için sorumlu yazar Demet Susar'ın e-posta adresi kullanılabilir. Ölçek formunun orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir.

Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [yaratıcı-okuma-surecini-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Kasap, D., ve Körmöz, F. S. (2017). Yaratıcı Okuma Sürecini Değerlendirme Ölçeği: Geçerlik güvenirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 166-175. DOI: 10.17860/mersinefd.305787

Yaratıcı Okuma Sürecini Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin 28 maddesi bu kaynakta sağlanmamıştır. Maddelerin tam listesi için lütfen Kasap ve Körmöz (2017) tarafından yayımlanan makaleye başvurunuz.